

aktualności

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

BIULETYN INTERNETOWY

NR 8/2009
15 lipca

DWUTYGODNIK

Kujawsko-Pomorski
Ośrodek Doradztwa
Rolniczego
w Minikowie
89-122 Minikowo
tel. 0/52 386 72 00
fax 0/52 386 72 27
www.kpodr.pl
sekretariat@kpodr.pl

Spis treści

Choroby kłosa	1
Przed zbiorami zbóż	2
Uwaga na chwościka burakowego	2
Choroby grzybowe ziemniaka	3
Stan plantacji kukurydzy	3
Antraknoza w łubinach	3
Przygotowanie rzepaku do zbioru	4
Czas pomyśleć o magazynach	4
Meteo	5
Kalkulacje rolnicze: krowy mleczne	6
Notowania cenowe	6
Zbiorniki na gnojowicę – nowe przepisy	6
ROLNAS na targach AGRO-TECH	7

Fragment kolekcji odmian roślin uprawnych
przygotowanej przez Przedsiębiorstwo Nasienne
ROLNAS w Bydgoszczy
na Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH
w Minikowie 4-5 lipca 2009.

Więcej o kolekcji piszemy na str. 7.

PRODUKCJA ROŚLINNA

ZBOŻA

CHOROBY KŁOSA

Zboża ozime

Pszenica i pszenżyto osiągają fazę dojrzałości mleczno-woskowej, żyto – włoskowej. Plantacje są bardzo zróżnicowane, ale raczej dobre do bardzo dobrych, w zależności od rejonu i gleby.

Na kłosach objawy **septoriozy plew** i **fuzariozy**. Porażenie przez te choroby nie tylko obniża plon ziarna, ale również pogarsza jego jakość. Groźna jest zwłaszcza fuzarioza, ze względu na to, że ziarniaki mogą być zakażone mykotoksynami – silnie trującymi związkami, produkowanymi m.in. przez grzyby z rodzaju *Fusarium*. Substancje te są bardzo szkodliwe dla ludzi i zwierząt; mogą mieć nawet działanie rakotwórcze.

W obecnej fazie rozwojowej zbóż ozimych nie wykonujemy już zabiegów przeciwko chorobom grzybowym.

Zboża jare

Zboża jare znajdują się w różnych fazach rozwojowych (najczęściej w fazie dojrzałości

mlecznej). Obserwuje się duże zachwaszczenie i porażenie przez choroby grzybowe.

Ze względu na zwiększone nasilenie różnych chorób, zwłaszcza w pszenicy jarej, **prowadzimy w dalszym ciągu ochronę fungicydową przed septoriozą i fuzariozą**, a także rdzą i brunatną plamistością liści. Do zwalczania tych chorób zalecane są m.in. następujące fungicydy: **Allegro 250 SC, Artea 330 EC, Duett Ultra 497 SC, Falcon 460 EC, Granit 200 SC, Riza 250 EW, Sarfun Pro 187,5 SC, Topsin 500 SC** (dawki podane są na etykietach – instrukcjach stosowania preparatów). Termin zabiegu tymi preparatami można przedłużyć do fazy dojrzałości wodnej ziarna.

Zwalczanie chorób kłosa w **pszenicy jarej** ma szczególne znaczenie, ponieważ ziarno tego gatunku zboża jest w pierwszej kolejności przeznaczone na chleb. Ma ono bowiem zdecydowanie lepszą jakość wypiekową niż ziarno zbóż ozimych. Porażenie septoriozą i fuzariozą, a następnie czernieniem zbóż, prowadzi do pogorszenia jakości wypiekowej.

Marek Radzimiński

PRZED ZBIORAMI ZBÓŻ

Trochę za wcześnie mówić o zabiegach ułatwiających zbiór zbóż, podczas gdy nie zebrano jeszcze rzepaku. Zboża będą zbierane w różnych terminach, w zależności od warunków pogodowych, w związku z czym należy być przygotowanym do ewentualnego zastosowania środków do desykacji (tym bardziej, że wiele plantacji jest zachwaszczonych).

Do **desykacji zbóż** zalecane są praktycznie tylko środki zawierające **glifosat**. Na rynku jest ich cała grupa, m.in.: **Roundup 360 SL**, **Roundup Energy 450 SL**, **Roundup Max 680 SG** (i inne), **Kosmik 360 SL**, **Kli-nik 360 SL**, **Dominator 360 SL**, **Agrofo-sat 360 SL**. Wymienione środki należy stosować w fazie dojrzałości woskowej ziarna, gdy jego wilgotność wynosi 20-30%, czyli na 10-14 dni przed spodziewanym zbiorem.

Małgorzata Wojciechowska

BURAKI CUKROWE

UWAGA NA CHWOŚCIKA BURAKOWEGO!

Po opadach deszczu buraki cukrowe wyglądają bardzo dobrze, chociaż na niektórych plantacjach występuje **wtórne zachwaszczenie**. Zaobserwowano nieliczne na razie wystąpienie **mszycy trzmielinowo-burakowej**.

Wprawdzie nie ma jeszcze sygnalizacji zwalczania **chwościka burakowego**, ale pojawiły się już pierwsze objawy tej choroby. Początkowo na najstarszych liściach pojawiają się małe, pojedyncze szarobrunatne plamki z czerwoną lub brunatnoczerwoną obwódką. Później porażeniu ulegają kolejne liście, aż do liści sercowych. Przy silnym porażeniu plamy łączą się, powodując zasychanie części blaszek liściowych i całych liści. Rośliny bronią się przed ich utratą i odbudowują je kosztem substancji zapasowych nagromadzonych w korzeniach – zatrzymany zostaje przyrost masy i obniżona zawartość cukru.

O skuteczności zabiegu ochronnego (zalecane fungicydy podano w tabeli obok) decyduje ocena stanu plantacji i wyznaczony na tej podstawie moment jego wykonania. Jeżeli na przełomie lipca i sierpnia zaobserwuje się objawy na około **5%** roślin, niezwłocznie należy przystąpić do pierwszego zabiegu. Na tych plantacjach, gdzie choroba pojawi się później (w drugiej połowie sierpnia), zwalczanie przeprowadzamy wtedy, gdy objawy porażenia wystąpią na około **45%** roślin.

Rozwojowi choroby sprzyjają temperatury w dzień powyżej 25°C, a w nocy przekraczające 16°C oraz wysoka wilgotność powietrza. W warunkach sprzyjających rozwojowi patogena zaleca się kontynuowanie ochrony, przeprowadzając kolejne zabiegi w odstępach 14-dniowych. Rozwój choroby (a w związku z tym również konieczność wykonania dalszych zabiegów ochronnych) zależy od przebiegu warunków pogodowych – **niskie temperatury i brak wilgoci mogą nieomal całkowicie ją zahamować**.

Objawy chwościka na liściach buraka cukrowego

Fungicydy zalecane do zwalczania chwościka

Substancja aktywna	Nazwa handlowa	Dawka, kg/l
PREPARATY KONTAKTOWE		
Mankozeb	Dithane Neo Tec 75 WG	2,0-3,0
Propineb	Antracol 70 WG	2,0-2,5
Tlenochlorek miedzi	Miedzian 50 WG lub WP Miedzian 300 SC	5,0 5,0-6,0
PREPARATY SYSTEMICZNE JEDNOSKŁADNIKOWE		
Epoksykonazol	Soprano 125 SC	1,0
Tebukonazol	Horizon 250 EW	0,8
	Orius 250 EW	0,8
	Tebu 250 EW0,8	0,8
Tetrakonazol	Eminent 125 SL	0,8
Tiofanat metylowy	Topsin M 500 SC	1,2
PREPARATY SYSTEMICZNE – MIESZANINY SUBSTANCJI AKTYWNYCH		
Cyprokonazol + trifloksystrobina	Sfera 267 EC	0,5-0,7
Epoksykonazol + krezoksym metylowy	Allegro 250 SC	0,7-1,0
Epoksykonazol + tiofanat metylowy	Duet Ultra 497 SC	0,5-0,6
Tiofanat metylowy + tetrakonazol	Matador 303 SE	1,25-1,5
	Moderator 303 SE	1,25-1,5
	Yamato 303 SE	1,25-1,5

Nie bez przyczyny w tabeli podane są substancje aktywne preparatów. Trzeba bowiem pamiętać, że wykonując kilkakrotne zabiegi preparatami systemicznymi nie popełniamy błędów – pod warunkiem, że różnią się one substancjami aktywnymi.

Marek Radzimierski, Małgorzata Wojciechowska

ZIEMNIAKI

Zagrożenie CHOROBAMI GRZYBOWYMI

W zależności od wczesności i terminu sadzenia, plantacje ziemniaków są w różnych fazach rozwojowych: kwitnienie (wiązanie bulw), po kwitnieniu, wykopki odmian wczesnych.

Na plantacjach występuje **stonka ziemniaczana**. Pojawiają się też objawy porażenia chorobami grzybowymi: **alternariozą**

i **zarazą ziemniaka**. Skuteczna ochrona, zwłaszcza przed zarazą, często wymaga kilku zabiegów w okresie wegetacji, co jest zależne od warunków pogodowych. Obecnie są one sprzyjające dla rozwoju chorób grzybowych: **częste opady deszczu, wysoka wilgotność powietrza, temperatura w nocy 15-20°C, w dzień jeszcze wyższa**. Zabiegi ochronne należy wykonywać w miarę potrzeby, co 7-10 dni.

Marek Radzimierski

KUKURYDZA

Stan plantacji

Niektóre plantacje kukurydzy są wręcz „pokazowe”, ale występują także słabe, po nierównomiernych wschodach, zwłaszcza siane po życie i na glebach słabszych (te są zachwaszczone i nierówne). Rośliny są poważnie w fazie 10-14 liści, niektóre w początku wiechowania. Po długim okresie ciepłej pogody i opadach poprawił się wygląd roślin – obecnie obserwujemy rekordowo szybkie przyrosty masy.

Pojawiły się natomiast **mszyce** (wiechy i górne liście). Szkodniki te, chociaż nie powodują bezpośrednich strat w plonach, przyczyniają się do wzrostu podatności na choroby – przez uszkodzenia łatwiej wnikają zarodniki grzybów. Panujące warunki pogodowe sprzyjają silnemu rozwojowi mszyc.

Na plantacjach zaobserwowano objawy **drobnej plamistości liści**. Nasilenie występowania i powodowane przez nią szkody obserwuje się podczas chłodnego i deszczowego lata.

Marek Radzimierski

STRĄCZKOWE

Antraknoza w łubinach

Należy obserwować plantacje łubinów. Panująca pogoda (wysoka wilgotność, częste opady) sprzyja porażeniu przez **antraknozę** – zwłaszcza, że temperatura powietrza jest stosunkowo wysoka.

Marek Radzimierski

Przygotowanie rzepaku do zbioru

Tegoroczne plantacje rzepaku w dużej części są **wtórnie zachwaszczone**, do czego przyczyniła się wiosenna susza, a potem nadmiar opadów. Duża liczba chwastów typu mak polny, chaber bławatek, rumian polny, przytulia czepna czy komosa biała zmusza do desykacji roślin lub zastosowania dwuetapowej technologii zbioru. Podczas zbioru jednoetapowego zespół czyszczący może nie poradzić sobie z nadmierną ilością chwastów zasklepiających otwory w sitach. Natomiast w samym zbiorniku na nasiona rzepak ulega wtórnemu zawilgoceniu poprzez mieszanie się z zielonymi nasionami chwastów.

Zbiór zachwaszczonego rzepaku po desykacji jest znacznie ułatwiony, powoduje mniejsze zużycie paliwa oraz uzyskanie nasion o większej czystości. Poza zniszczeniem zachwaszczenia wtórnego i jego skutków, desykacja ogranicza również podatność łuszczyń na pękanie, powodując mniejsze straty wynikające z samoosypywania się nasion podczas zbioru.

ŚRODKI DO DESYKACJI RZEPAKU
wg Zaleceń Ochrony Roślin na lata 2008/2009
(IOR Poznań)

Nazwa środka	Dawka, l/ha	Toksyczność
Basta 150 SL	2,5	środki szkodliwe dla ludzi
Basta 200 SL	2,5	
Reglone 200 SL	2-3	
Reglone Turbo 200 SC	1,5-2	

Zasady desykacji rzepaku:

- Desykujemy tylko plantacje silnie zachwaszczone lub zróżnicowane pod względem dojrzałości.
- Przy desykacji zawsze stosujemy się do etykiety – instrukcji stosowania preparatu.
- Oprysku dokonujemy nie wcześniej niż w późnej fazie dojrzałości technicznej (w łuszczyńach pędu głównego około 90% nasion brunatniejących po bokach lub całkowicie zbrunatniałych).
- Przeprowadzając desykację zbyt wcześnie, zbierzemy niski plon o złej jakości, ponieważ nasiona nie będą jeszcze w pełni wykształcone i zaolejone, a także będą zawierały stosunkowo dużą ilość chlorofilu.
- O skuteczności desykacji decyduje ilość wody użytej do zabiegu (należy całkowicie pokryć rośliny cieczą roboczą, dlatego w zależności od wysokości i zwartości łanu stosujemy 400-600 l/ha wody, jako oprysk grubokroplisty).

Maria Sikora

MAGAZYNY PŁODÓW ROLNYCH

Czas pomyśleć o magazynach

Obecność szkodników stanowi dla zmagazynowanego ziarna duże zagrożenie. Z jednej strony straty wynikają bezpośrednio z ubytku masy przechowywanego materiału w wyniku żerowania szkodników, z drugiej zaś strony – z pogorszenia się jakości ziarna i zanieczyszczenia go wydzielinami, wylinkami czy martwymi chrząszczami. Szkodniki magazynowe stanowią problem zwłaszcza tam, gdzie ziarno jest przeznaczone do długotrwałego składowania.

Łatwiej zwalczać je wtedy, gdy magazyny są puste, dlatego jednym z podstawowych warunków profilaktyki jest bezwzględna czystość magazynu płaskiego lub silosu. Przed składowaniem ziarna należy usunąć ziarno z poprzedniego roku oraz wszystkie pozostałości w postaci pyłu, rozdrobnionych ziaren i kurzu, poprzez wydmuchanie i ewentualne zmycie myjką wysokociśnieniową. Następnie trzeba przeprowadzić **dezynsekcję** (nawet wtedy, gdy nie obserwuje się żerowania szkodników, ponieważ szkodniki lub ich formy przetrwalnikowe mogą znajdować się w miejscach niewidocznych i w warunkach optymalnych mogą wyjść ze szczelin lub in-

nych niedostrzegalnych miejsc). W magazynie płaskim można wykonać samodzielnie opryskiwanie preparatami **Actelic 500 EC** lub **K-Othrine 2,5 WP**, natomiast w silosie można zastosować świece dymne **Actelic 20 FU** (1 świeca na 400 m³).

Bardzo skuteczną metodą zwalczania szkodników, zarówno w pomieszczeniach pustych, jak i wypełnionych ziarnem, jest **fumigacja**, polegająca na gazowaniu poprzez zastosowanie tabletek lub pigułek uwalniających trujący gaz. Metoda ta wymaga jednak ogromnej wiedzy i doświadczenia, dlatego zabiegi fumigacji mogą wykonywać tylko wyspecjalizowane ekipy zakładów DDD (skrót oznacza dezynsekcję, dezynfekcję i deratyzację).

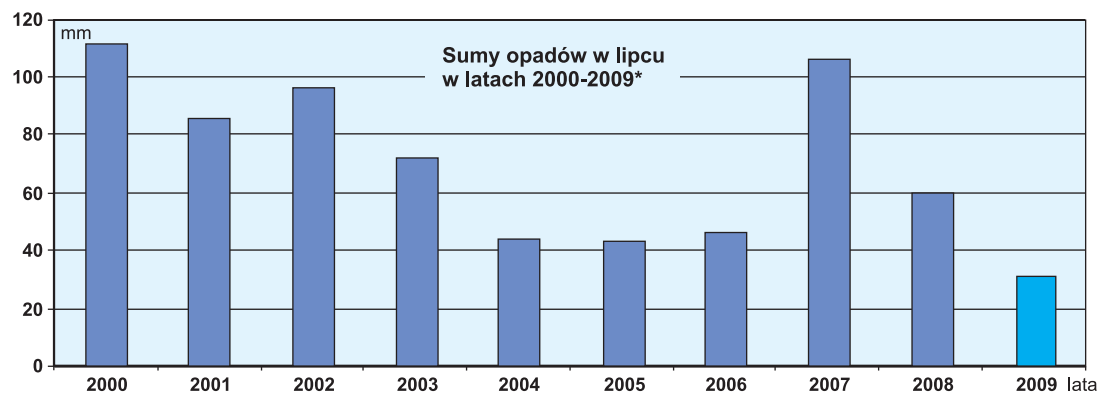
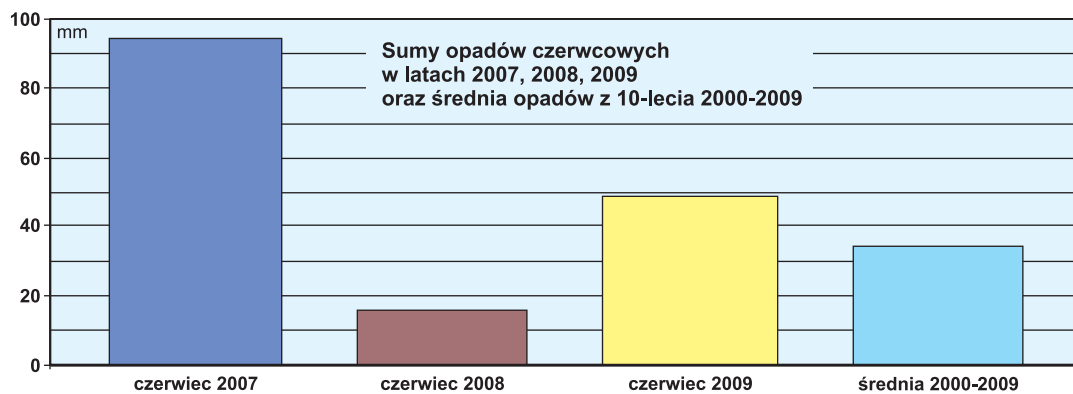
Szkodniki magazynowe zmniejszają wartość użytkową ziarna zbóż konsumpcyjnych, ale nawet sprzedaż porażonego ziarna na paszę również stanowi problem, ponieważ podmioty skupujące czy zajmujące się magazynowaniem zboża dysponują wyspecjalizowanymi pracownikami uzbrojonymi w odpowiedni sprzęt do pobierania i badania próbek do starczanego ziarna. Warto więc zabezpieczyć się przed tego typu problemami.

Małgorzata Wojciechowska

OPADY I TEMPERATURY

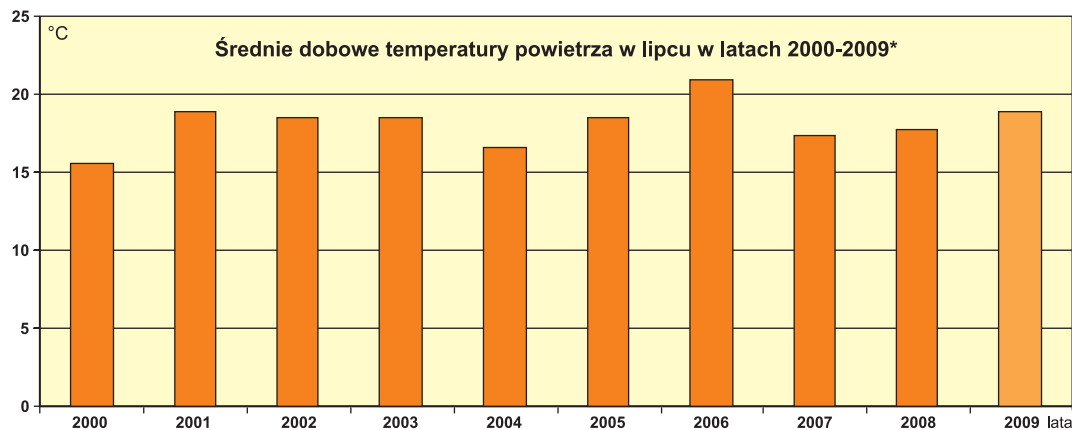
Pomiary prowadzono w stacji meteorologicznej w Minikowie koło Nakła nad Notecią.

Opady czerwca i lipca

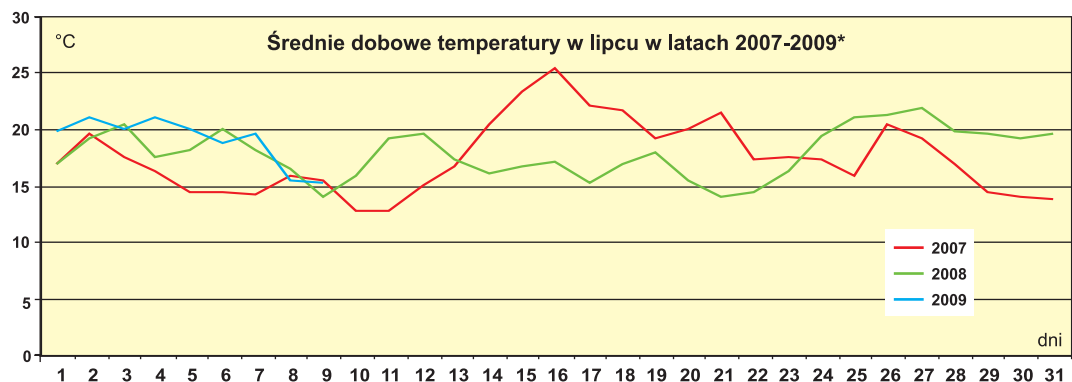

* suma opadów dla lipca 2009 liczona do 9 dnia miesiąca

Temperatury lipca

* średnia dobowa temperatura dla lipca 2009 liczona do 9 dnia miesiąca

* średnia dobowa temperatura dla lipca 2009 liczona do 9 dnia miesiąca

KROWY MLECZNE

Poniższa tabela zawiera kalkulację chowu krowy mlecznej, według cen brutto środków do produkcji z maja 2009 roku, opracowaną na podstawie publikacji KPODR Minikowo „Kalkulacje rolnicze”, 2008. Założenia metodyczne do „Kalkulacji rolniczych” znajdują Państwo na stronie internetowej naszego Ośrodka (www.kpodr.pl).

Kalkulacja chowu krowy mlecznej

Lp.	Wydajność roczna	4 500 l	5 500 l	6 500 l
	Wyszczególnienie			
A	Wartość produkcji	3 667	4 367	5 067
	Mleko (0,80 zł/l)	3 600	4 400	5 200
	Krowa wybrakowana, cielę	867	867	867
	Jałówka cielna hodowlana (-)	-800	-900	-1 000
1	Pasze z zakupu	307	480	717
2	Pasze potencjalnie towarowe	244	364	464
3	Pasze własne nietowarowe	600	674	749
4	Inne koszty	309	375	454
B	Koszty bezpośrednie (1 + 2 + 3 + 4)	1 460	1 893	2 384
C	Nadwyżka bezpośrednia (A – B)	2 207	2 474	2 683
5	Praca maszyn własnych	867	874	880
6	Pozostałe koszty ¹⁾	1 246	1 384	1 529
D	Koszty pośrednie (5 + 6)	2 113	2 258	2 409
E	Koszty całkowite (B + D)	3 573	4 151	4 793
F	Koszt jednostkowy (zł/l)	0,79	0,75	0,74
G	Dochód rolniczy netto (C – D)	94	216	274

¹⁾ koszty utrzymania budynków, koszty ogólnogospodarcze, koszty pośrednie produkcji pasz własnych

opracowanie: Aleksander Mostowski

CENY	STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC	ŚREDNIA
Ceny targowiskowe podstawowych produktów rolnych (zł/dt)*							
pszenica	60,00	58,00	55,00	55,00	52,00	50,00	55,00
żyto	45,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,83
jęczmień	54,00	55,00	50,00	53,00	51,00	50,00	52,17
ziemniaki	80,00	90,00	100,00	101,00	101,00	105,00	96,17
Ceny żywca netto (zł/kg)*							
żywiec wieprzowy	4,10	4,20	4,60	4,70	4,60	4,80	4,50
żywiec wołowy	5,00	5,20	5,50	5,60	5,80	5,70	5,47
Ceny nawozów mineralnych netto (zł/dt)							
Polifoska 6	221,17	211,60	215,64	208,19	192,63	166,39	202,60
saletra amonowa	112,37	114,83	113,89	114,60	110,86	83,83	108,40
mocznik	131,76	136,13	140,31	141,17	137,79	122,89	135,01
Ceny skupu zbóż netto (zł/dt)							
pszenica konsumpcyjna	48,00	51,00	51,00	50,00	50,00	53,00	50,50
pszenica paszowa	44,00	48,00	48,00	49,00	48,00	50,00	47,83
żyto konsumpcyjne	36,00	38,00	38,00	36,00	36,00	36,00	36,67
pszenżyto paszowe	38,00	43,00	38,00	42,00	40,00	39,00	40,00
jęczmień paszowy	42,00	46,00	46,00	45,00	44,00	43,00	44,33

* szczegóły na stronie: www.ceny.kpodr.pl

opracowanie: Marlena Małek

Zbiorniki na gnojówkę i gnojowicę – nowe przepisy

W Dzienniku Ustaw Nr 108, który opublikowano z datą 8 lipca br., została zamieszczona zmiana do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie. Nowelizacja dotyczy zbiorników na płynne odchody zwierzę-

ce (gnojówkę, gnojowicę) i wiąże się z wcześniejszą zmianą ustawy o nawozach i nawożeniu, która nakazuje, by budowle te były zakryte. Według nowego przepisu, zbiorniki powinny być szczególnie przykryte, zaopatrzone w otwór wentylacyjny i zamykany otwór wejściowy. W sytuacjach, kiedy zbiorniki nie będą mieć sztywnej, odpornej na uszkodzenia mechaniczne pokrywy, powinny być zabezpieczone ogrodzeniem do wysokości nie mniejszej niż 180 cm od powierzchni gruntu. Wymóg ten odnosi się również do istniejących zbiorników otwartych,

jeśli ich konstrukcja jest niższa od wymaganej, prawie 2-metrowej wysokości. Wszelkie dojścia i pomosty obsługowe otwartych lub lekko zadaszonych budowli do składowania gnojówki i gnojowicy należy zabezpieczyć barierkami ochronnymi o wysokości co najmniej 110 cm, wyposażonymi w przynajmniej dwie poprzeczki, jedną umieszczoną w połowie wysokości i drugą zainstalowaną 15 cm nad pomostem. Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia (DzU Nr 108, poz. 907).

Waldemar Janiak

Przedsiębiorstwo ROLNAS na targach AGRO-TECH

Od lat olbrzymim zainteresowaniem na Międzynarodowych Targach Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH w Minikowie cieszą się poletka firmy nasiennej ROLNAS z Bydgoszczy. Trzeba powiedzieć, że zarządzającemu firmą prezesowi Leszkowi Chmielnickiemu oraz jego pracownikom nie brak pomysłów na prezentację oferty materiału siewnego skierowanej do rolników. Od kilku lat rzesze rolników przyjeżdżających na targi do Minikowa podziwiają obsiary wieloma gatunkami roślin „tort”. Dlaczego tort? Otóż prezentowane gatunki i odmiany roślin wysiewane są na poletkach w kształcie trójkątów, któ-

re w całości składają się na pole w kształcie koła. W tym roku ten „tort” wyglądał szczególnie efektownie, dzięki sprzyjającej aurze, ale też i solidnej pielęgnacji upraw, chociaż warunki glebowe nie są tam najlepsze (duża mozaikowość gleb). Interesujące dla zwiedzających rolników jest to, że od lat na niewielkiej powierzchni można obejrzeć kilkadziesiąt najnowszych odmian roślin uprawnych. Wspaniale prezentowały się łąbiny, bobik i peluszk. Można było zobaczyć przepięknie kwitnącą koniczynę inkarnatkę, która u nas nie jest powszechnie uprawiana, a wielu młodych rolników pewnie o niej nawet nie słyszało. Interesujące było porównanie faz rozwoju pszenżyta jarego wysianego w dwóch terminach – wiosną i jesienią. Pszenżyto z jesiennego siewu było bardziej zaawansowane w rozwoju; wprawdzie było niż-

sze, ale kłosa miało dorodniejsze. Rolnicy często narzekają, że strączkowe siane w mieszankach ze zbożami są zwykle przytłumiane przez zboża, ale na poletkach w Minikowie mieszanka pszenżyta jarego z łąbinem wyglądała wspaniale. Wśród prezentowanych zbóż jarych i ozimych naliczyliśmy ponad dwadzieścia nowych odmian, ale można też było obejrzeć nowe odmiany w pozostałych grupach roślin. Przez poletka przewijały się tłumy zwiedzających, co świadczy o tym, że przy okazji takich targów, jak AGRO-TECH, muszą być również prezentowane rośliny uprawne. W uznaniu za przygotowanie kolekcji odmian w Minikowie, Przedsiębiorstwo Nasienne ROLNAS otrzymało Grand Prix targów AGRO-TECH w kategorii „Hodowla i nasienictwo”.

Małgorzata Wojciechowska

Mało znana koniczyna inkarnatka

Seradela – coraz rzadziej uprawiana

Facelia błękitna

Rolnik z niedowierzaniem ogląda okazały bobik

Różnice w rozwoju pszenżyta jarego sianego w dwóch terminach: jesienią (po lewej) i wiosną

Bardzo udana mieszanka pszenżyta jarego z łąbinem